

PŘEDNÁŠKA č. 3

**Statistické prameny
(sčítání lidu), vývoj
počtu obyvatelstva**

STATISTICKÉ PRAMENY K VÝVOJI OBYVATELSTVA

1. Předstatistické období

- Asi do poloviny 18.století
- Nejstarší - mimodemografické zdroje (antropologické), nepsaná podoba
- Později – soupisy a zápisy za účelem **vybírání daní, odvodů k vojsku, zjištění majetku**
- 16. stol. – v zemi České sečtena města, městečka, zámky, tvrze, vesnice, dvory, ale i hospodáři
- **„Berní rolla“ (1654)**, nejdůležitější pramen pro **odhad počtu obyvatelstva po třicetileté válce**
potřeba získání příjmu pro obnovu a chod země

(co je to berní/berně?)

2. Období soupisů obyvatelstva

- Berní rollu je možné považovat za **první systematickou demografickou** akci v českých zemích
- V roce 1748 na ni navázal ***první rustikální katastr tereziánský*** (podobně koncipovaný) a následovaly další (druhý katastr rustikální, dominikální katastr a josefínský katastr)

(Co to je rustikální a dominikální?)

- Od poloviny 18. století jsou dalším a významnějším zdrojem poznání o obyvatelstvu již skutečné **soupisy obyvatelstva** (populační soupisy)
- **První soupis obyvatelstva** z roku 1754 za Marie Terezie – **konskripční tabulka** – obce s údaji o počtu obyvatelstva podle pohlaví a pěti věkových skupin (0-15, 15-20, 20-40, 40-50, 50+), soupisy poté označovány také jako **konskripce**

- Jednalo se o **výjimečný počín**, který proběhl na celém území státu souběžně
- Kanskripce však byla prováděna „dvojkolejně“, jak **církevními**, tak **politickými úřady**, což znamenalo rozdílné výsledky a chyby
- Kanskripce měly být prováděny každý rok, ale to bylo i vzhledem k četným externím okolnostem (válka s Pruskem) nereálné

- Byly také dosti **nepřesné**, odporovaly si, výsledky dalších konskripcí neodpovídaly vývoji a sledu demografických i dalších událostí
- V roce 1770 byly **zrušeny církevní konskripce**, politické soupisy se začaly provádět ve spolupráci s vojenskými orgány (Josef II)
- Od roku 1807 zajišťovaly konskripce již jen **orgány veřejné správy** (jedny data), byly každoročně aktualizovány (až do roku 1826)

3. Období sčítání lidu

- První soupis, který byl označen jako **sčítání** proběhl dle nových nařízení **v roce 1830**, měl však neuspokojivé výsledky a v dalším roce byl opakován
- Pak probíhaly soupisy **každý třetí rok** až do roku 1851 (podle starých předpisů josefínské doby)
- Mezitím se **zdokonalila statistická věda** i technika, bylo potřeba **doplnit podmínky úplnosti a správnosti získávaných výsledků**
vůledek: **sčítání bude provedeno jediným orgánem ve státě k jedinému dni** (zákon z roku 1857 platící pro celou rakouskou monarchii)

- V roce 1857 tak proběhlo **první sčítání vyhovující základním novodobým požadavkům**
- **ALE!!! Za první moderní sčítání lidu v rakouské monarchii (tedy i u nás) se označuje až sčítání k 31.PROSINCI 1869**
- Ve stejném roce byl vydán zákon, který stanovoval, že sčítání se mají konat v **desetiletých obdobích** v letech končících nulou, a to k 31.prosinci roku
- Takto proběhla sčítání v letech **1880, 1890, 1900 a 1910**
- Sčítáno mělo být **přítomné obyvatelstvo**, v místě, kde se právě nacházelo v „rozhodný okamžik“ sčítání, tj. k 31.12.

- Československá sčítání lidu **navázala na kvalitní rakouskou tradici** (kontinuita dat, moderní obsah..) a postupně se zdokonalovala
- Upustilo se od rozhodného okamžiku k 31.12 **(Proč asi?)**
- Další sčítání lidu se tak uskutečnila v letech **1921, 1930, 1950, 1961, 1970, 1980, 1991, 2001, 2011** (většinou na začátku března nebo prosince)
- Ve dvacátých letech se předpokládalo, že sčítání budou prováděna podle vzoru z anglosaských zemí po pěti letech, ale **včas se od toho upustilo (Proč asi?)**

Nejvýznamnější změny ve sčítáních lidu

1921

- Za politicky nejdůležitější se považovalo zjištění ***národnosti obyvatelstva***, a to na základě „mateřského jazyka“ a nikoliv „obcovací řeči“, jak tomu bylo za Rakouska

(Co myslíte, proč tato změna?)

1930

- K novým znakům patřily: **minulé bydliště sčítaných**, pokud osoba nebyla sečtena v obci svého narození („***rodáci***“), **místo přistěhování** do místa, kde byla osoba sčítána a ***plodnost žen***

1950

- Byl uskutečněn také **soupis zemědělských, průmyslových a živnostenských závodů** („národní sčítání 1950“)
- Poslední sčítání zpracované za tzv. ***přítomné obyvatelstvo***
- Nadlouho poslední sčítání, kdy se zjišťovala ***příslušnost k církvi***
- **Nová definice národnosti:** „příslušnost k národu s jehož kulturním a pracovním společenstvím je sčítaný vnitřně spjat a k němuž se hlásí“
- První oficiální název: ***„sčítání lidu, domů a bytů“***, data o obyvatelstvu a objektech bydlení se však ještě nepodařilo vzájemně propojit

1961

- Poprvé provedeno za **bydlící obyvatelstvo** a podle koncepce tzv. **cenзовých domácností** (možnost zjištění **struktury domácností a rodin** – důležité!)
- Poprvé se zjišťovaly údaje o **dojížděce do zaměstnání** (**velmi důležitý krok nejen pro dopravní obslužnost!!**) mezi okresy i do větších měst
- Získaná data za bydlící obyvatelstvo umožnila následně založit a vést **roční bilance obyvatelstva** podle řady kritérií

1970

- Poprvé bylo ke zpracování výsledků využito **velkokapacitního sálového počítače CDC 3300**
- Poprvé byly výsledky zpracovány za tzv. ***základní sídelní jednotky - zsj*** („lokality“ na venkově a „urbanistické obvody“ ve vybraných městech)
- Nové zjišťovací znaky: ***rómské obyvatelstvo, rodné číslo, státní příslušnost***, v rámci ***dojížděky do zaměstnání*** a škol její ***doba, vzdálenost, frekvence a použitý dopravní prostředek; vybavení domácností*** některými předměty dlouhodobého užívání

1980

- Za základě výsledků byl založen „**centrální registr obyvatelstva**“ (samostatný registrační lístek, předáno správám SNB, dnes již prakticky nefunkční)
- Prohloubení dat o plodnosti žen, třídění zsj podle typů a velikostí – jinak **žádné významnější změny**
- Zpracování výsledků proběhlo na sálovém počítači Cyber 180
- Údaje ve formě číselných kódů byly převedeny na **magnetické pásky** (výsledky tištěné i na „mikrofiších“)

1991

- Poslední československé sčítání lidu
- Znovu zařazena otázka na ***mateřský jazyk a trvalé bydliště*** v době narození sčítané osoby
- Znovu zařazena otázka na ***náboženské vyznání***
- Zjišťovaly se navíc tzv. **objekty individuální rekreace** (chaty a chalupy a tzv. „vyčleněné“ objekty určené k rekreaci) – velmi **významné pro cestovní ruch!!**

- Změnil se způsob zjišťování **ekonomické aktivity a společenských skupin**
- Velmi výrazná změna se týkala **klasifikace národností**

(Co to tehdy v reálu znamenalo?)

- Výsledky zpracovány ve výpočetním středisku FSÚ opět na počítači Cyber 180; poprvé **plně databázovány v elektronické podobě**

2001

- Sčítání proběhlo v souladu s **metodickými doporučeními OSN a Eurostatu**
- Tři formuláře: ***sčítací list osob, bytový list a domovní list***
- Nové otázky: **druhé nebo další zaměstnání, vybavení domácností počítačem**
- Vypuštěné otázky: vybavenost domácností mrazničkou, automatickou pračkou a televizorem

- v rámci cestovního ruchu se sledovaly **pouze neobydlené byty sloužící k rekreaci**
- Data pořízena **poprvé optickým čtením** a zpracována v databázi Oracle

2011

- **26.2 – 6.3.:** spuštění bezplatného infocentra, roznáška letáků, domluvení termínů
- **7.3. – 25.3.:** sčítací komisaři začínají roznášet formuláře – ***list sčítací osoby*** + pro majitele a uživatele bytu ***bytový list*** + pro majitele a správce domů ***domovní list***
- **25.3. – 26.3.:** půlnoc z 25. na 26.3. je ***rozhodným okamžikem sčítání***, informace se do formulářů vyplňují podle toho, co platí v tuhle chvíli (např. pokud se dítě narodilo hodinu po půlnoci, tak se nepočítá)

- **26.3. – 14.4.: odevzdávání vyplněných formulářů**
 - Osobní odevzdání sčítacímu komisaři
 - **On-line vyplnění na internetu** (novinka)
 - Zdarma poštou v obálce s předtištěnou adresou
- I při on-line vyplňování na internetu bylo třeba převzít **papírový formulář s unikátními kódy**
- Podle průzkumů asi **1/3 lidí** oprávněných se sčítat **vyplnila dotazník přes internet**

- Sčítací list osob vyplňují **všichni lidé přítomní v „rozhodný okamžik sčítání“** na území České republiky bez ohledu na to, zda bydlí v bytě, ubytovacím zařízení nebo jiném objektu – zjišťoval se tzv. **„obvyklý“ pobyt**, *nikoliv trvalý*, což znamená reálnou **nesrovnatelnost údajů!!**
- Formulář se **vyplňuje i za osoby dočasně nepřítomné**, pokud v bytě či jiném zařízení fakticky bydlí a jsou členy domácnosti
- Za nezletilou (nezpůsobilou) osobu poskytuje údaje její zákonný zástupce

Novinky ve sčítání 2011

- **Přibylo:** on-line vyplnění, **registrované partnerství, lidé bez domovů, vybavenost domu či bytu internetem** (nikoliv počet připojených počítačů)..
- **Nezjišťuje se:** **vybavenost domácností** (lednička, televizor, automobil, chata..), **příjmy a výdaje domácností**..
- **Pokuta** až 10 tis. při bojkotu

(Kolik myslíte, že celá organizace SLDB 2011 stála?)

Další zdroje dat o obyvatelstvu v ČR

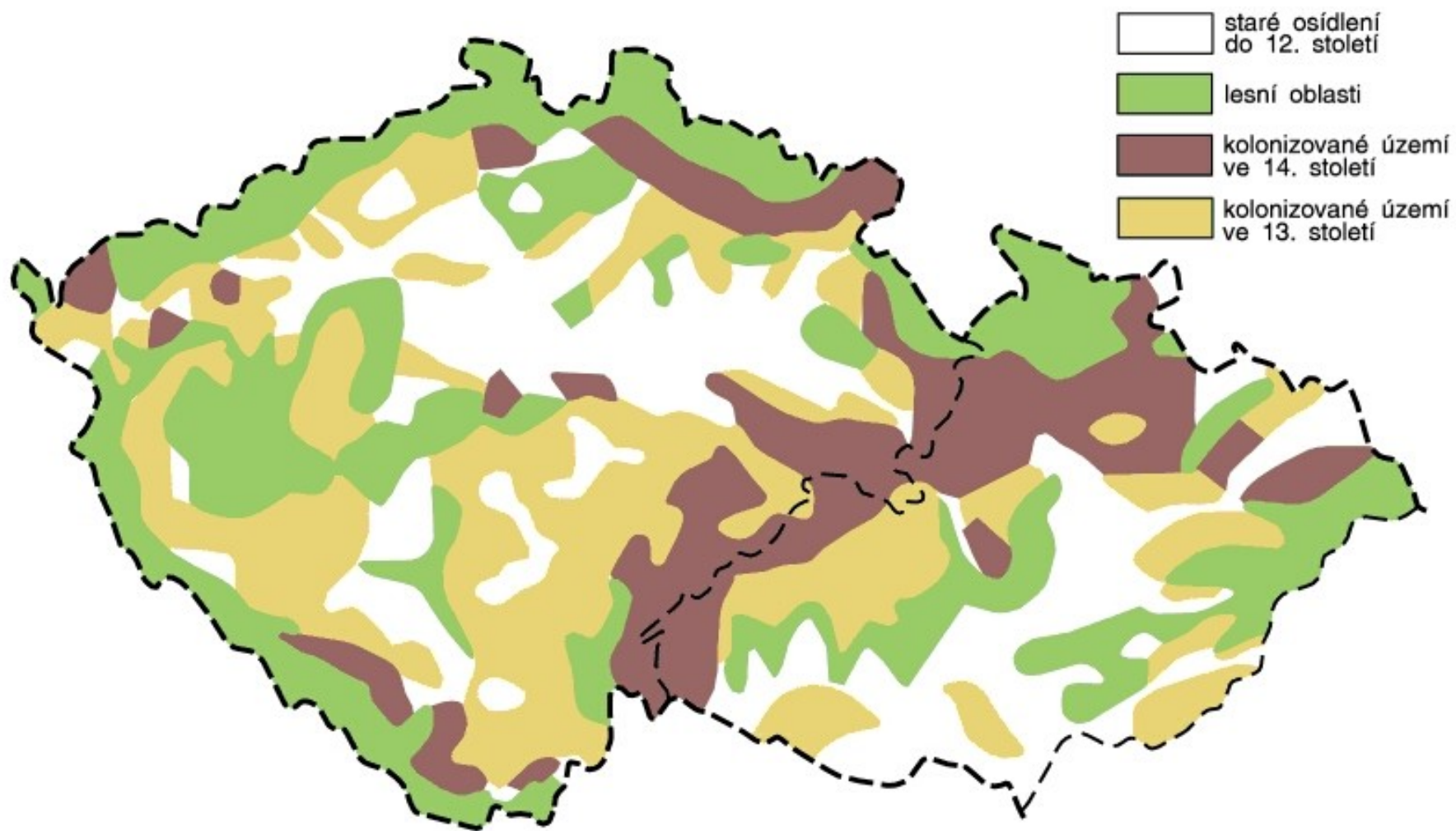
Jedná se většinou o data demografické povahy:

- 1) Evidence přirozeného pohybu** (narození, úmrtí, ale i sňatky, rozvody a potraty – evidují matriky, soudy a zdravotnická zařízení – data následně zasílány ČSÚ)
- 2) Evidence stěhování** (vnitrostátní/vnitřní a zahraniční/vnější migrace; nejednotná a často se měnící metodika → obtížnost srovnání)
- 3) Populační registr** (průběžná registrace obyvatel pod rodným číslem – vybrané záznamy z evidence přirozeného pohybu a stěhování)
- 4) Zvláštní šetření** (většinou „výběrová“ šetření a mikrocensy)

(Co to jsou výběrová šetření a mikrocensy?)

VÝVOJ POČTU OBYVATELSTVA

- První odhady za Čechy, Moravu a Slezsko ze 4.-6. století, tedy s příchodem Slovanů: 400-450 tis. obyvatel
- **Kolem roku 1000: asi 500 tis. obyvatel v Čechách, na Moravě a Slezsku dalších asi 250 tis.**
- Prvně byly osídleny úrodné oblasti moravských úvalů a české kotliny (Dyjskosvratecký, Dolnomoravský, Hornomoravský, Praha a okolí, Polabí, Poohří..)
- K podstatnému **zvýšení** počtu obyvatelstva našich zemí přispěla **německá kolonizace** zahájená Přemyslem Otakarem I. koncem 12. století

- K polovině 13. století se odhaduje v českých zemích asi 1 mil. obyvatel (13 obyv./km²)
- Za vlády Karla IV. došlo k **hospodářskému povznesení zemí Koruny české**, a také k růstu obyvatelstva - do vypuknutí husitských válek asi 2 mil. obyvatel v Čechách a 1. mil. na Moravě
- Další odhady jsou velmi rozdílné, nelze reálně vyčíslit **vliv husitských válek a úpadku celé společnosti** (odhady o 1-2 miliony méně)
- Za vlády **Rudolfa II** (přelom 16. a 17. stol.) se uvádí **2,3 – 3,3 mil. obyvatel** českých zemí

- **Ztráty způsobené třicetiletou válkou byly extrémní (válka, mor, epidemie, chudoba..)**
- Často se hovoří o vylidněných Čechách (možný úbytek z 3 až na 1 mil. obyvatel), **odhady se však opět velmi rozcházejí**
- **Počátkem 18. století** je reálný odhad 1,5 mil. obyvatel v Čechách a 0,9 mil. Na Moravě a ve Slezsku, tj. **2,4 mil.**

- Při **první tereziánské konskripci** bylo napočteno na dnešním území ČR obyvatel:
 - V Čechách: 1,97 mil.
 - Na Moravě: 0,87 mil.
 - Ve Slezsku: 0,15 mil., celkem tedy něco přes 3 mil. obyvatel + asi 360 tis. „zatajených“ obyvatel zeměpanskými úřady (ve srovnání s církevním soupisem) →

...takže **v roce 1754** měly české země asi **3,36 mil. Obyvatel**

- **Roční celkové přírůstky obyvatel** se tehdy pohybovaly kolem **7-10 promile**, ke zpomalení došlo v období francouzské revoluce a s napoleonskými válkami

- Naopak od roku 1816 se v důsledku **první průmyslové revoluce**, **zlepšující se lékařské vědy** (snížení úmrtnosti) a **neklesající porodnosti** počet obyvatel dramaticky **zvyšoval** (roční míry celkové přírůstkivosti 11-16 promile)
- Mezi roky 1830-1860 se počet obyvatel v českých zemích zvýšil z 6,0 mil. na 7,3 mil
- **Poslední sčítání lidu provedené podle starších předpisů** v roce **1857** uvedlo pro zhruba dnešní území ČR **7,12 mil. obyvatel**

- **Hustota zalidnění** činila v té době **90 obyv./km²**, když větší hustotu zalidnění měla v té době jen Anglie a Wales (133), z menších zemí pak Belgie (158) či Nizozemí (97)
- **Polovina 19. století** znamenala pro další vývoj českých zemí **významný zlom**
 - Zrušení poddanství 1848
 - Zrušení roboty
 - Politické změny
 - Výrazný ekonomický rozvoj

(Který technický fenomén se v té době začal „masově“ šířit?)
- Začaly také **velké mezinárodní migrační pohyby**, dříve nemožné

(Proč nemožné? V českých zemích migrační přírůstky či ztráty?)

První moderní sčítání lidu v roce 1869: 7,56 mil.
obyvatel

Sčítání 1880: 8,22 mil. Obyvatel

- V tomto desetiletí (1869-80) byly **vysoké** roční **přirozené přírůstky** (až 10 promile), ale také **ztráta** přes 250 tis. **obyvatel migrací**
- **vystěhovalectví** jak do **jiných zemí Rakouska-Uherska**, tak do **zámoří (USA)**

Sčítání 1890: 8,67 mil. obyvatel, **zpomalení růstu obyvatel českých zemí** jak přirozeným přírůstkem (roční míra kolem 8,5 promile), tak **vystěhovalectvím (270 tis. osob)**

Sčítání 1900: 9,37 mil. obyvatel, další snížení úmrtnosti - **vysoký přirozený přírůstek obyvatel**, migrační ztráty 200 tis. osob

Sčítání 1910: 10,08 mil. obyvatel, **vysoké roční přirozené přírůstky** (nad 10 promile), ale **velmi vysoké vystěhovalectví** (315 tis.)

- **Roční celkové přírůstky obyvatel** byly v českých zemích (6,8 promile) za sledovaných 50 let asi **o třetinu nižší** než byl **průměr Evropy** (8,9 promile)

(Čím to bylo hlavně způsobeno?)

- **Válečná léta** 1914-1918 znamenala po dlouhé době **přirozený úbytek obyvatelstva**, nejvíce v roce 1918 (115,5 tis.)
- V době **vzniku samostatného Československa** (28.10.1918) se odhaduje stav populace na **9,99 mil. osob**

(Co bylo v této době další závažnou příčinou zvýšené úmrtnosti obyvatelstva?)

Sčítání 1921: problémy s **vymezením hranic nového státu** - rekonstrukce uvádí něco přes 10 mil. obyvatel

- Těsně po válce došlo k mírnému nárůstu porodnosti, malému snížení úmrtnosti, **zůstalo vysoké vystěhovalectví**

Sčítání 1930: ***10,67 mil. obyvatel***

- V tomto desetiletí **relativně příznivý přírůstek obyvatel** (ročně kolem 7 promile), vyšší porodnost, ale i úmrtnost, vystěhovalo se 93 tis. osob

- Mezi roky **1930-1938** se počet obyvatel zvyšoval ročně **již jen o 2,2 promile**, snížila se také negativní zahraniční migrace

K 30. září 1938 (Mnichov) byl odhadnut počet obyvatel českých zemí na **10,9 mil.**

(Srovnejte s dneškem...)

- Během války žilo ve „**vnitrozemí**“ kolem 7,5 mil. a v „**pohraničí**“ kolem 3,6 mil. osob (v roce 1940 max. údaj: 11,16 mil. obyvatel)

(Jak to že počet obyvatel za II. světové války rostl, přitom za I. světové války klesal?)

- Léta **1945 a 1946** jsou demograficky důležitá ***odsunem většiny německého obyvatelstva*** a současně probíhajícím znovuosídlováním českého a moravského pohraničí

Konec roku 1946: 8,69 mil. obyvatel, z toho **jen 250 tis. Němců (!)**

Sčítání 1950: „národní sčítání“, 8,9 mil. obyvatel;
oproti roku **1930** se **počet přítomného
obyvatelstva snížil o 1,78 mil.** (16,7 %)

- Projevily se **další vlivy** než jen odsun německého obyvatelstva – **vysoký přirozený přírůstek** po roce 1945 (až 11,6 promile), **přistěhovalectví ze Slovenska, reemigrace** z ciziny, ale i **ilegální emigrace** po únoru 1948

Sčítání 1961: 9,57 mil. obyvatel

- Roční **přirozené přírůstky** na počátku až 9 promile („poválečná euforie“) se postupně **výrazně snížily**, oficiální **migrace byla zanedbatelná**

Sčítání 1970: 9,81 mil. obyvatel

- **Období demografické recese**, snížila se porodnost, zvýšila se úmrtnost, migrační ztráta 40 tis. osob, politická a společenská krize

Sčítání 1980: 10,29 mil. obyvatel

- Období **aktivní populační politiky**, byla přijata **populační opatření**, která **neměla v ČR obdoby**
- Porodnost se zvýšila až na téměř 18 promile ročně, **průměrné roční přírůstky přes 5 promile**, migrační ztráty asi 15 tis. osob

Sčítání 1991: 10,30 mil. obyvatel

- Demograficky velmi **nepříznivá etapa**, velký pokles porodnosti (**proč po tak příznivých 70. letech tak prudký pokles?**), růst úmrtnosti (selhávání zdravotnictví), minimální přirozený přírůstek obyvatel (do 1 promile), migrační ztráty 13 tis. osob

Sčítání 2001: 10,23 mil. obyvatel

- **Naprosto specifické období**: poprvé vytvořeny podmínky pro naprosto **svobodné životní rozhodování** bez zřetele ke společenskému postavení, příjmům nebo majetku (ze začátku..)
- **Demograficky** ovšem také **velmi nepříznivé**

Sčítání 2011: 10,44 mil. obyvatel

- Pokračuje období demokratizace a liberalizace státu, často ovšem velmi pokřiveně..
- **Zlepšila se řada demografických ukazatelů** – kojenecká i celková úmrtnost, porodnost..

(Co se stalo v prvním desetiletí s porodností?)

HLAVNÍ TRENDY OD POČÁTKU 90. LET

- Z hlediska **reprodukce obyvatelstva** českých zemí se jedná o **zásadní přelomové období**
- **Demografické aspekty:**
 - Výrazné snížení porodnosti a plodnosti
 - snížení počtu narozených dětí,
 - snížení počtu uzavíraných sňatků,
 - vyšší počet rozvodů,
 - vyšší věk snoubenců,
 - vyšší počet dětí narozených mimo manželství
 - pomalé klesání úmrtnosti, nahrazené později rychlým poklesem zvláště u mužů ve středním a vyšším věku...

- **Společenské aspekty:**

- konec uniformního způsobu života,
- možnost cestování,
- neomezené získávání vzdělání a kvalifikace,
- důraz na individualitu, podnikání, kariéru,
- růst zdravotnických služeb... někdy se hovoří o tzv. ***druhém demografickém přechodu***

.... toto vše vedlo k tomu, že malý, ale přece jen přirozený přírůstek obyvatelstva se po desítkách let změnil **v roce 1994 v přirozený úbytek** (- 10,8 tis.) a tento pokračoval i v dalších letech

Bilance 2007: 10,38 mil. obyvatel

- Po dlouholetém úbytku obyvatelstva přirozenou měnou (1994-2005) došlo v roce **2006 k nevelkému vzestupu** (asi 1,4 tis.), v roce 2007 činil přirozený přírůstek 10 tis. osob

(Proč k tomu došlo?)

- **Přírůstek stěhováním** překročil v roce 2005 hranici 30 tis. osob, v roce 2007 představoval již **84 tis. osob – nejvyšší od 50. let**

(Odkud asi nejvíce?)

- **Celkový přírůstek 93,9 tis.** byl opět **nejvyšší od počátku 50. let minulého století !!!**

- Výrazně se **snížila *intenzita sňatečnosti***, zvýšil se *průměrný věk* svobodných mužů nad 31 let a žen nad 28 let, naopak **vzrostla *úroveň rozvodovosti*** – rozvodem dnes končí zhruba **každé 2. manželství** (nejčastěji ve 3.-5. roce trvání)
- Výrazně vzrostl **počet *děti narozených mimo manželství***, v roce 2007 téměř 40 tis. (**34,5 %** všech živě narozených dětí) – **významný trend!!**

Bilance 2008: 10,47 mil. obyvatel

- Za rok 2008 se počet obyvatel **zvýšil celkem o 86,4 tis.**, což bylo o 7,5 tis méně než v roce 2007
- Přirozený přírůstek činil 14,6 tis., což bylo o 4,6 tis. více než v roce 2007 – **kladný přirozený přírůstek již třetím rokem**, je to důsledek zvýšené porodnosti silných ročníků žen ze 70.let

- Počet **živě narozených** dětí 119,6 tis. byl **nejvyšší od roku 1993 (hmcp 11,5 promile)**, **úhrnná plodnost se zvýšila na 1,5 dítěte** (v roce 2006 ještě 1,33)
- **Průměrný věk žen při narození prvního dítěte se zvýšil na 27,3 roku** (celkem bez ohledu na pořadí dítěte na 29,3 roku)
- **Podíl dětí narozených mimo manželství se zvýšil** již na **36,3 %** (43,5 tis. dětí)

- V roce 2008 zemřelo 104,9 tis. osob (hmců = 10,0 promile), **opět se** ovšem **snížila kojenecká úmrtnost**, a to na **2,8 promile**
- **Naděje dožití při narození vzrostla** na 74,0 roku u mužů a 80,1 roku u žen, **snížila se úmrtnost na všechny 3 hlavní skupiny** příčin smrti

(Které to jsou?)

- Počet uzavřených sňatků 52,5 tis. byl o 4,7 tis. nižší než v roce 2007, ale celkově srovnatelný

- Počet rozvodů 31,3 tis. byl srovnatelný s rokem 2007, **úroveň rozvodovosti (rozvody/manželské páry) dosáhla 49,3 % - historické maximum v ČR !!**
- **Přírůstek stěhováním byl opět velmi vysoký**
– 71,8 tis., což bylo ovšem o 12,2 tis. méně než v roce 2007
- Podobně jako v roce 2007 přibylo nejvíce občanů Ukrajiny (18,6 tis.), dále Vietnamu (13,3 tis.) a Slovenska (7,0 tis.)
- Celkem u nás **evidováno 438,3 cizinců s** povolením k pobytu (4,2 % populace; nejvíce UKR, SVK, VIET)

Bilance 2009: 10,51 mil. obyvatel

- Za rok 2009 se počet obyvatel **zvýšil celkem o 39,3 tis.**, což bylo o téměř 50 tis. méně než v roce 2008
- Přirozený přírůstek činil 10,9 tis., což bylo o 3,7 tis. méně než v roce 2008 – **kladný přirozený přírůstek se drží již čtvrtým rokem**, je to důsledek zvýšené porodnosti silných ročníků žen ze 70.let

- Počet **živě narozených** dětí 118,3 tis. byl o 1,2 tis. menší než v roce 2008
- **Hrubá míra celkové porodnosti činila 11,3 promile** (snížení o 0,1 promile), **úhrnná plodnost mírně klesla z 1,50 na 1,49 dítěte** (v roce 2006 ještě 1,33)
- Je zřejmé, **že současná vlna zvýšené porodnosti dosáhla svého vrcholu v roce 2008!**
- **Průměrný věk žen při narození prvního dítěte se zvýšil na 27,4 roku** (celkově na 29,4 let)

- **Podíl dětí narozených mimo manželství se zvýšil** již na **38,8 %** (46 tis. dětí) – tento podíl se ročně zvyšuje zhruba o 2 procentní body
- V roce 2009 **zemřelo 107,4 tis. osob**, což bylo o 2,5 tis. více než v roce 2008
- **hmců = 10,2 promile, kojenecká úmrtnost** (absolutně 341 dětí) **se mírně zvýšila na 2,9 promile** (z 2,8 promile); snížila se novorozenecká úmrtnost
- **Naděje dožití při narození vzrostla** na 74,2 roku u mužů, u žen stagnovala na 81,1 roku, **snížila se úmrtnost na všechny 3 hlavní skupiny** příčin smrti

- Počet uzavřených **sňatků** 52,5 tis. byl o 4,7 tis. nižší než v roce 2007, ale celkově srovnatelný
- Počet rozvodů 29,1 tis. byl o 2,2 nižší než historické maximum roku 2008; **úroveň rozvodovosti dosáhla 47 %**
- Průměrné manželství trvá do zániku rozvodem 12,5 roku
- Počet **potratů** 40,5 tis. byl zhruba o 1 tis. nižší než v roce 2008

- ***Přírůstek zahraničním stěhováním (28,3 tis.) byl více než 2,5krát nižší než v roce 2008!!***

(Čím je to asi způsobeno?)

- Přistěhovalo se celkem 40 tis. osob a vystěhovalo 11,6 tis. – dvakrát více než v roce 2008
- Nejvíce přibylo občanů **Ukrajiny (8,1 tis.)**, dále Slovenska (5,6), Ruska (4,1 tis.) a USA (2,5 tis.)...svoji druhou pozici z roku 2008 tak ztratil Vietnam..
- Celkem u nás **evidováno 433,3 cizinců s povolením k pobytu** (4,1 % populace)

Bilance 2010: 10,52 mil. obyvatel

- Za rok 2010 se počet obyvatel **zvýšil celkem o 26,0 tis.**, což byl daleko menší nárůst než v předchozích letech
- Přirozený přírůstek činil 10,3 tis., což bylo podobné jako v roce 2009 (10,9 tis.) – **kladný přirozený přírůstek se drží již pátým rokem**, je to důsledek zvýšené porodnosti silných ročníků žen ze 70.let

- Počet **živě narozených** dětí 117,2 tis. byl o 1,1 tis. menší než v roce 2009
- **Hrubá míra celkové porodnosti činila 11,1 promile** (snížení o 0,2 promile), **úhrnná plodnost zůstala na hodnotě 1,49 dítěte** (v roce 2006 ještě 1,33)
- Potvrzuje se, **že současná vlna zvýšené porodnosti dosáhla svého vrcholu v roce 2008!**
- **Průměrný věk matek při narození prvního dítěte se zvýšil na 27,6 roku** (celkově na 29,6 roku)

- **Podíl dětí narozených mimo manželství se zvýšil** již na **40,3 %** (49 tis. dětí) – tento podíl se ročně zvyšuje zhruba o 2 procentní body
- V roce 2010 **zemřelo 106,8 tis. osob**, což bylo o 600 méně než v roce 2009
- **hmcú = 10,2 promile** (stejná jako v roce 2009),
- **kojenecká úmrtnost** (absolutně 313 dětí a další historický rekord) **poklesla na 2,7 promile** (z 2,9 promile); novorozenecká úmrtnost se mírně zvýšila na 1,7 promile
- **Naděje dožití při narození vzrostla** na 74,4 roku u mužů (nárůst o 0,2 roku), u žen vzrostla na 80,6 roku (nárůst o 0,5 roku)

- Počet uzavřených **sňatků** 46,7 tis. byl srovnatelný s předchozím rokem (hrubá míra sňatečnosti poklesla na 4,4 promile)
- Počet rozvodů 30,8 tis. byl také obdobný jako v předchozích letech; **index rozvodovosti se zvýšil na 65,9 %, úhrnná rozvodovost již dosáhla 50 %**
- Průměrné manželství trvá do zániku rozvodem o něco málo více než 12 let
- Počet **potratů** 39,3 tis. byl obdobný jako v posledních letech

- ***Přírůstek zahraničním stěhováním (15,7 tis.) byl více než 5krát nižší než v roce 2008!!***

(Čím je to asi způsobeno?)

Nejvíce přibylo občanů **Slovenska (5,1 tis.)**, dále Ruska (3,7 tis.), Ukrajiny (3,5 tis.), a Německa (2 tis.)...svoji druhou pozici z roku 2008 ztratil Vietnam, snižuje se také počet přistěhovalých z USA..

- Celkem u nás **evidováno 425,3 cizinců s povolením k pobytu**, což je mírný pokles (4,0 % populace)

Sčítání 2011: 10,50 mil. obyvatel

- Za rok 2011 se počet obyvatel **snížil! o zhruba 20 tis.**, což je oproti předchozím letům změna (ale dáno také přepočty bilance obyvatelstva k definitivním výsledkům SLDB 2011)
- Přirozený přírůstek činil 1,8 tis., což bylo výrazně méně než v roce 2010 (10,3 tis.) – **kladný přirozený přírůstek se drží již šestým rokem**, je to důsledek zvýšené porodnosti silných ročníků žen ze 70.let

(Jak to asi dlouho vydrží?)

- Počet **živě narozených** dětí 108,7 tis. byl o 7,5 tis. menší než v roce 2010
- **Hrubá míra celkové porodnosti činila 10,4 promile** (snížení o 0,7 promile), **úhrnná plodnost se snížila na 1,43 dítěte**
- Opět se potvrdilo, **že současná vlna zvýšené porodnosti dosáhla svého vrcholu v roce 2008!**
- **Průměrný věk matek při narození prvního dítěte se zvýšil na 27,8 roku** (celkově na 29,7 roku)

- **Podíl dětí narozených mimo manželství se zvýšil** již na **41,8 %** (46 tis. dětí) – tento podíl se ročně zvyšuje zhruba o 2 procentní body
- V roce 2011 **zemřelo 106,8 tis. osob**, což bylo prakticky stejné jako v roce 2010
- **hmců = 10,2 promile** (stejná jako v roce 2009 a 2010),
- **kojenecká úmrtnost** (absolutně 298 dětí a další historický rekord) **se udržela na 2,7 promile**; taktéž novorozenecká úmrtnost se udržela na 1,7 promile
- **Naděje dožití při narození vzrostla** na 74,7 roku u mužů (nárůst o 0,3 roku), u žen vzrostla na 81,7 roku (nárůst o 0,1 roku)

- Počet uzavřených **sňatků** 45,1 tis. byl oproti předchozímu roku nižší o 1,5 tis. (hrubá míra sňatečnosti poklesla na 4,3 promile)
- Počet rozvodů 28,1 tis. byl o 2,5 tis. nižší než v roce 2010; **index rozvodovosti poklesl na na 62,3 %, úhrnná rozvodovost mírně klesla na 46,2 %**
- Průměrné manželství trvá do zániku rozvodem o něco málo méně než 12 let
- Počet **potratů** 38,9 tis. byl mírně nižší než v posledních letech

- ***Přírůstek zahraničním stěhováním (16,9 tis.) byl 5krát nižší než v roce 2008!! (ale o něco vyšší než 2010)***

(Čím to bylo asi způsobeno?)

- Nejvíce cizinců žijících v ČR je z Ukrajiny (118 tis.), Slovenska (84 tis.), Vietnamu (53 tis.) a Ruska (36 tis.)
- Nejvíce cizinců žije v Praze (180 tis.), dále ve Středočeském a Jihomoravském kraji
- Celkem u nás **evidováno 450 tis. cizinců s povolením k pobytu**, což je mírný nárůst (4,3 % populace)

Bilance 2013: 10,51 mil. obyvatel

- V roce 2013 se meziročně počet obyvatel **zvýšil o 1,5 tis.**, což je velmi málo, ale **celkový počet obyvatel je druhý nejvyšší po 2. světové válce** (po roce 2010)
- **Přirozený úbytek!!** činil **-2,4 tis.**, což je **po sedmi letech** přirozeného přírůstku opět **návrat k úbytku obyvatel přirozenou měnou**, který bude s velkou pravděpodobností pokračovat daleko intenzivněji

- Počet **živě narozených** dětí 106,8 tis. byl o téměř 2 tis. menší než v roce 2012
- **Hrubá míra celkové porodnosti činila 10,2 promile** (meziroční snížení o 0,1 promile; podobná hodnota jako v roce 2006), **úhrnná plodnost se mírně zvýšila na 1,46 dítěte** (v roce 2010 to bylo 1,50, v roce 2006 pouze 1,33)
- **Průměrný věk matek při narození prvního dítěte se zvýšil na 28,1 roku** (celkově na 29,9 roku) a tento růst trvá již od roku 1991
- **Podíl dětí narozených mimo manželství se zvýšil** již na **45,0 %** (48 tis. dětí) – tento podíl se ročně zvyšuje zhruba o 1,5 - 2 procentní body

- V roce 2013 **zemřelo 109,2 tis. osob**, což bylo o zhruba 1 tis. více než v roce 2012 a tato **hodnota se blíží nejvyšším hodnotám z přelomu století**
- ***hmcú = 10,4 promile*** (mírně vyšší než v předchozích letech)
- **kojenecká úmrtnost** (absolutně 265 dětí) **poklesla na 2,5 promile, což je další historický rekord** (2012 to bylo 2,6 promile); novorozenecká úmrtnost klesla na 1,4 promile (také rekord)
- **Naděje dožití při narození vzrostla** na 75,2 roku u mužů (nárůst o 0,2 roku), u žen vzrostla na 81,1 roku (nárůst o 0,2 roku)

- Počet uzavřených **sňatků** 43,5 tis. byl **nejnižší od roku 1825** (hrubá míra sňatečnosti poklesla na 4,1 promile, což je také historický rekord od roku 1785)
- Počet rozvodů 27,9 tis. byl mírně vyšší než v roce 2012, ale oproti předchozím letům je to nižší hodnota; ***úhrnná rozvodovost se mírně snížila na 47,8 %*** (v roce 2010 to bylo 50 %)
- Průměrné manželství trvá do zániku rozvodem o zhruba 13 let; manželé se nejčastěji rozvádí po 3-5 letech trvání manželství
- Počet ***potratů*** 37,7 tis. je **nejnižší od roku 1958**

- **Úbytek zahraničním stěhováním (-1,3 tis.) je absolutní rarita!!** Naposledy byl přírůstek stěhováním záporný v roce 2001, kdy došlo k „zvláštním“ přepočtům po sečtení výsledků SLDB
(Jak je to možné?)
- **Celkový úbytek obyvatel ČR v roce 2013 byl -3,7 tis.**

Vývoj počtu obyvatel v českých zemích v letech 1754-2013

